

Melkwinningsspecialist Andrew Johnson: 'Je kunt koeien leren om sneller of langzamer te melken'

Melken op stoplichtsignalen

Het melkt sneller, kost minder en de bedrijven die ermee werken hebben een laag celgetal. Koeien melken gedurende een vast aantal minuten per dier, ongeacht of de koe uit is of niet. In Amerika werkt het op grote bedrijven, in Nederland en Vlaanderen kent het systeem nog geen volgers.

tekst Tijmen van Zessen

Melken zonder afname-apparatuur. In Nederland en Vlaanderen komt het weinig voor dat melkveehouders bij nieuwbouw of renovatie kiezen voor een melkstal zonder automatische afname. Amerikaanse melkveebedrijven lijken in toenemende mate eenvoud te verkieszen boven het laatste technisch vernuft. 'Een aantal veehouders kiest ervoor om met minimale uitgaven op zoek te gaan naar een zo efficiënt mogelijk melksysteem. Op die bedrijven bepalen geluids- of lichtsignalen het moment van aansluiten en afnemen van de melkstellen', vertelt dr. Andrew Johnson, dierenarts en consultant in Wisconsin.

Aan het eind van de melkstal staat een stoplicht dat een signaal afgeeft aan de melkers. Een rode lamp staat voor melkstel afnemen, een oranje lamp betekent aansluiten en een groene lamp voorbehandelen. Grootste voordeel is dat het de capaciteit van het melken verhoogt. 'In een veertigstandsmelkstal zorgt één traagmelkende koe voor een behoorlijke verlaging van de capaciteit. Een van mijn klanten die het systeem toepast, melkt in een 2 x 12 standsmelkstal driemaal daags 1400 jerseys', weet Johnson. Hij voorzagt als consultant in 26 landen melkveebedrijven van advies, variërend van twintig tot twintigduizend koeien.

Meer omzet bij gelijke kosten

Het melken op basis van gefixeerde intervallen kent twee varianten. Eén variant houdt maximum melktijden per koe aan.

Afhankelijk van het aantal melkingen per dag en het productieniveau van de veestapel varieert de gemiddelde melktijd tussen bedrijven volgens Johnson van 3,8 tot 4,2 minuten melktijd per koe. In deze variant is wel automatische afname vereist. De tweede variant op het systeem is het werken volgens een vaste melktijd per ronde in de melkstal. Op het moment dat de hekjes opengaan en de koeien binnestappen, gaat de teller lopen en na vijftien of twintig minuten moet het laatste melkstel door de melkers worden afgenomen. Professor Ynte Hein Schukken, werkzaam aan de Amerikaanse Cornell University, is vooral bekend met dit laatste systeem. 'Voor zover ik weet, is het systeem nog steeds uitzonderlijk in de Amerikaanse melkveehouderij. Vooral op grote bedrijven die 24 uur per dag melken, krijgt het principe voet aan de grond. Daar betekent twintig minuten winst per dag één extra ronde melken, ofwel bij een 2 x 25 melkstal vijftig koeien extra capaciteit. Dat is al snel vijftig keer 3000 tot 5000 dollar meer omzet bij dezelfde vaste kosten.'

Aanpassingsvermogen

De grote hamvraag is natuurlijk wat het systeem doet met de uiergezondheid. Een aantal koeien wordt te lang gemolken, een aantal te kort, de nadelige gevolgen voor de uiergezondheid laten zich raden. Schukken: 'Het succes van dit systeem staat of valt met het werken volgens standaard werkwijzen. Alles moet kloppen: het vlot binnenlopen van de koeien, het

Maximale melktijden per koe is een steeds vaker voorkomend verschijnsel in de Verenigde Staten

goed voorbehandelen van de koeien en er moeten voldoende mensen melken. Als het aansluiten te langzaam gaat, worden de laatste koeien slecht uitgemolken.'

Zowel Schukken als Johnson menen dat dit niet voor alle koeien nadelig is. 'Bij driemaal daags melken zit er sowieso al minder melk in de uier en als er bij de volgende melking meer spanning op de uier staat, zal de koe de melk ook vlugger laten lopen.' Ook Johnson gelooft sterk in het aanpassingsvermogen van de koe: 'Je kunt koeien leren om sneller of langzamer te melken. Hooguit een half procent van de koeien voldoet niet in het systeem, maar dat geldt voor elk principe. Ook met een robot zijn er koeien die uitvallen.'

In de klantenkring van Johnson werken diverse veehouders volgens het melken met gefixeerde tijden. Geen van zijn klanten scoort een celgetal dat gemiddeld boven de 200.000 cellen per milliliter uitkomt.

Grote verschillen in melktijd

Melkwinningdeskundigen en uiergezondheidsspecialisten in Nederland staan sceptischer tegenover het systeem. Voor zover bekend, zijn er in Nederland of Vlaanderen nog geen bedrijven die het toepassen. Johan Grolleman, onafhankelijk melkwinningadviseur, verwacht ook niet dat dat gaat gebeuren. 'Qua uiergezondheid kan ik me niet voorstellen dat het succesvol is. Het komt erop neer dat je ofwel streng moet selecteren in de veestapel, ofwel grote problemen krijgt met klinische mastitis. Bovendien kost het melkproductie als er veel melk in de uier achterblijft', zegt Grolleman. 'Op robotbedrijven is heel mooi te zien dat koeien onderling sterk verschillen in melktijd.'

Dr. Johnson ziet dat veel van zijn klanten daar rekening mee houden door eerst af te tasten welk interval het meest optimaal is. 'Als vuistregel zeg ik vaak dat niet meer dan vijf procent van de koeien de melkput mag verlaten zonder volledig te zijn uitgemolken. Is het meer dan vijf procent, dan is het zaak de melktijd omhoog bij te stellen.'

Johan Grolleman vermoedt dat de keuze voor het principe ook te maken heeft met het werken met vreemde melkers. 'Van een gemiddelde Mexicaan krijg je doorgaans weinig feedback. Dan is het werken met licht- en geluidsignalen een slimmere manier om melkroutines aan te leren.'

Opdrijfhek wint meer tijd

Wie in Nederland of Vlaanderen sneller wil melken, doet er verstandiger aan om eerst kritisch na te gaan of koeien de melkstal vlot in- en uitlopen. Daarmee valt volgens de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) meer tijd te winnen dan met het limiteren van de melktijd per koe. 'In Nederland kunnen bedrijven nog veel tijd winnen door met een opdrijfhek te werken. En de bedrijven die een opdrijfhek hebben, gebruiken het vaak niet slim. Het werkt het best als het hekwerk onder stroom staat en er standaard een bel rinkelt voordat het hek in beweging komt. Als er een vertraging op zit, weten koeien al snel dat ze moeten lopen om te voorkomen dat ze stroom krijgen', weet Richard Olde Riekerink, uiergezondheidsspecialist bij de GD. De GD onderzoekt op dit moment methoden om zo efficiënt mogelijk te melken. Ook bij het verlaten van de melkput valt nog tijd te winnen.

Over de risico's voor de uiergezondheid is Olde Riekerink niet negatief. 'Er is wel een verhoogd risico voor de uiergezondheid als je koeien blind melkt. Recent onderzoek laat zien dat een kleine hoeveelheid restmelk geen nadelig effect heeft op celgetal of mastitis.' |